

ROMANIA LIBERA

APARE IN TOATE ZILELE

ABONAMENTELE :

In Capitală : Pentru 1 an 30 lei ; 6 luni 15 lei ; 3 luni 8 lei.
In Districte : „ 1 an 36 lei ; 6 luni 18 lei ; 3 luni 10 lei.
In Străinătate : „ 1 an 48 lei ; 6 luni 24 lei ; 3 luni 12 lei.

Director : D. AUG. LAURIAN

Pentru Abonamente, Anunțuri și Reclame a se adresa :

In România : La administrațiune, Pasajul Român, No 3 bis, București ; și la corespondenții ziarului din județe.
In Paris : La Société Havas, place du Bourse, 8.
In Viena : La Heinrich Schalek, 1. Wallzeile, 14, Biroul central de anunțuri pentru Austro-Ungaria.
In Hamburg : La Adolf Steiner, Gänsemarkt, 58, Biroul central de anunțuri pentru Germania.

ANUNCIURILE :

Linia mică pe pagina IV. — 30 bani.
Reclame pe pagina II-a 5 lei. — Reclame pe pagina III-a 2 lei.
Scrisorile neîncercate se refuză. — Articoll nepublicați nu se înapoiară.
Pentru inserții și reclame, redacțiunea nu este responsabilă.

STIRI TELEGRAFICE

din ziarele streine

Petersburg, 15 Martie.

Proiectul de lege pentru gloatele austriece aduce pe Karkov la ideea, că în loc de a se încorda forțele pentru înmulțirea armatei ca în Austria, Rusia să ușureze serviciul militar pentru populațiune, scăzând serviciul de cincă ani numai la 3 ani. Prin aceasta armata s'ar înmulți cu două cincimi în timp de război, fără să se sporească numărul trupelor în timpuri de pace.

Berlin, 15 Martie.

Față cu continuarea atitudinii amenințătoare a Greciei ziarul Kreuzzeitung crede probabil demersuri energice, eventual ruperea relațiilor tuturor Puterilor cu Grecia. Politische Nachrichten declară, că obiecțiunea din urmă a prințului Alexandru al Bulgariei este mai primejdioasă pentru pace de cât atitudinea Greciei și confirmă, că Puterile au însărcinat pe agenții lor din Sofia să îndemne pe prințul a și retrage obiecțiunea.

Paris, 15 Martie.

Puterile nu sunt încă de acord când să se ratifice aranjamentul turco-bulgar. Pe când Rusia dorește ca ratificarea să se facă după adoptarea Statutului rumeliot modificat, Germania și Anglia sunt pentru o ratificare imediată.

Paris, 16 Martie.

Ziarul Cri du Peuple pretinde că cea mai mare parte din minele de la Decazeville stă deja în flacără.

Prințul Napoleon părăsește pentru cât-va timp Parisul.

In Cameră s'a prezentat o propunere de a se vota pentru institutul Pasteur 200,000 franci.

Londra, 16 Martie.

Daily News află că în urma propunerilor lui Gladstone asupra soluțiunii chestiunii agrare irlandeze a izbucnit o criză ministerială. Chamberlain este contra vederilor prietenilor cu privire la exproprierea proprietarilor ; el are de gând să se retragă. Și astăzi se va ține un consiliu de miniștri.

Petersburg, 16 Martie.

Journal de St. Petersburg scrie : Nu putea să se aștepte cine-va la dificultăți din partea prințului autor al încercărilor orientale, care ar trebui să se simță fericiți, că a scăpat din ele fără pierderi. «Ce s'a zice la Belgrad și la Atena — scrie numita foaie—dacă s'ar permite prințului Alexandru să atace aranjamentul?»

Constantinopol, 16 Martie.

Prințul Alexandru stăruie în rezistența sa contra convențiunii modificate. Admonițiunile Puterilor au rămas fără efect până acum. Prințul a rechemat de aici pe ministrul său Zanow drept semn că consideră de încheiate negocierile.

Sofia, 16 Martie.

Guvernul desminte știrile date de Agenția Havas, că prințul Bulgariei ar fi revenit asupra declarațiilor sale din trecut și că acum ar fi pentru numirea guvernatorului general rumeliot pe un termen anumit și declară, că prințul n'a făcut alte declarațiuni și nici n'a aprobat de cât pe acelea conținute în aranjamentul semnat de ministrul de externe Zanow.

Paris, 15 Martie.

In Algeria și în insulele heryce se iau întinse măsuri preventive pentru repatrierea trupelor ce se întorc din Tonkin, spre a se împiedica ori-ce pericol de a se introduce holera. Adăcerea trupelor va dura 2 sau 3 luni, în care timp vor fi inspecțiuni sanitare în Cochinchina, la Marea-Roșie și în Algeria pentru navele infectate. Afară d'asta fle-cu transport va fi supus mai multor dezinfectări generale.

Wiesbaden, 15 Martie.

In noaptea trecută, pe la 12 ore 28 minute s'a simțit un puternic cutremur de pământ.

Ala, 15 Martie.

Dupa cum se anunță din Padua, acolo a fost un nou caz de holera ; s'a bolnăvit profesorul de Universitate Melucci.

Londra, 15 Martie.

Programa irlandeză a lui Gladstone ar fi conținând următoarele puncte : înființarea unei legistaturi cu o Cameră în Dublin ; reprezentarea minorităților ; Irlanda va trimite reprezentanți în Parlamentul Statului în proporție cu contribuțiunile țării la veniturile Statului. Poliția irlandeză va fi supusă Parlamentului irlandez, dar nu va primi arme. Trupele Statului intervin când vor fi amenințate viața și averea cetățenilor. Parlamentul irlandez nu va putea pune taxe pe mărfuri britanice, nici a negocia cu Puterile streine. Exproprierea proprietarilor se face în socoteala tesaurului Statului. Operațiunea va costa poate 200 milioane lire sterline.

Constantinopol, 15 Martie.

Poarta a întreprins la Atena un demers pentru desmobilizarea o-rii eline, ce este sprijinit mult de Puteri. Pe cât se aude,

Poarta e decisă, că dacă nu se va reuși cu încercările sale pacifice în Atena, să recurgă la ruperea raporturilor diplomatice cu guvernul grec. Se mai vorbește prin cercurile diplomatice din capitala turcească, că unele Puteri pledează pentru o analogă procedură și din partea marilor Puteri, dacă sfaturile lor bine-voitoare nu vor avea rezultat la Atena și la această propunere se aderă mai din toate părțile.

Atena, 15 Martie.

Guvernul a decis să urmeze cu pregătirile de război și face mari cumpărături de grâne în Rusia.

Serviciul telegrafic al „României Libere“

Londra, 17 Martie.

D-nul Chamberlain și Trevelyan nu și-au dat într-adevăr încă demisiunea lor, dar se confirmă că sunt în divergență de opiniuni cu d. Gladstone în privința sistemului politic ce este a se aplica Irlandei.

Viena, 17 Februarie.

Impăratul a primit demisiunea baronului Pino și a însărcinat pe d. Puszwald, șeful secțiunii ministerului de comerț, cu direcțiunea provisorie a acestui departament.

In același timp printr-o scrisoare autografă, Impăratul și-a exprimat d-lui baron Pino, recunoștința sa, pentru eminentele servicii ce le-a adus monarhiei.

Belgrad, 17 Martie.

Consiliul de miniștri întrunit la Niș n'a luat nici o rezoluțiune în privința convocării Șcupcinei și a crizei ministeriale. Regele și-a rezervat deciziunea până după reînnoțirea sa la Belgrad.

Doctorul Esser, corespondentul Gazetei de Colonia, a fost expulsat pentru că a transmis jurnalistului său niște corespondențe ostile Serbiei.

Paris, 17 Martie.

Cu toată desmînțirea venită din Sofia, se asigură că pretențiunile ridicate în ultimul moment de către prințul Bulgariei întârziează ratificarea convențiunii turco-bulgare.

Constantinopol, 16 Martie.

Cale indirectă. — Intrunirea conferinței a fost amânată în urma schimbării ce s'a manifestat în intențiunile prințului Bulgariei, privitoare la chestiunea numirii sale pe 5 ani, și că ch-marea d-lui Tzanoff a accentuat mai mult această schimbare.

Constantinopol, 16 Martie.

Cale indirectă. — In urma persistenței desacordului care s'a ridicat între Muktar-Pașa și Sir Drumond Wolf, în privința corpului de armată englezesc ce trebuie menținut în Egypt, și pe care Muktar-Pașa nu vrea să lăsuțe nici într-un mod timporal, se crede în general că Anglia va face demersuri energice la Constantinopol.

Se asigură chiar că aceste demersuri au și început, dar secretul e ținut într-un mod foarte strict.

Canea, 17 Martie.

In consiliul ținut de comandanții flotelor combinate, admiralul rus a declarat că el nu va participa la un atac eventual contra flotei grecești.

(Havas).

A se vedea ultime știri pe pag III-a.

BUCURESCI, 6 MARTIE

Intr'un articol, publicat azi săptămână, am stabilit, că liceele clasice nu mai sunt suficiente pentru cultura umanitară, și că, dacă vom stăruia a avea numai un fel de școale pentru această cultură, silii vom fi să sacrificăm clasicismul pentru studiile reale, sau studiile reale pentru clasicism, sau și pe unele și pe altele pentru o spoială generală, cum se întâmplă astăzi.

Acest punct de privire admis, atunci o schimbare în învățământul umanitar se impune cu necesitate. Dacă vom să avem licee clasice, trebuiește între altele să descărcăm programa actuală de o însemnată cantitate de materie realistă și să dăm o dezvoltare cel puțin îndoită studiilor clasice și anume limbii latine și eline. — Făcând aceasta, vom ajunge să avem studenți destul de bine pregătiți în ceea ce constituia cultura umanitară de la începutul acestui veac și în stare de a urma cu fo-

los învățăturile înalte din facultățile de litere, de drept sau de teologie ; dar acești tineri vor fi lipsiți de multe din cunoștințele ce formează onoarea timpurilor noastre și prea slabi pentru a continua cu învățăturile înalte din facultățile de științe exacte și de medicină sau dintr'un politehnic. Cultura clasică va fi imputernicită, cum trebuie să fie dacă o vom cu serioșitate, dar cultura umanitară va fi trunchiată tocmai în părțile mai trebuincioase vieții practice din zilele noastre.

Acest lucru nu poate să l'voiască o societate modernă, care caută în școală o pregătire serioasă a tinerimei pentru cerințele de întărire și de progres ale unui stat. Având numai școale secundare clasice, am scoate o tinerime entusiastă pentru formele literare ale anticității, pentru moravurile și ideile aceluși trecut mândru dar îngropat sub ruinele atâtor veacuri. O odă a lui Pindar și o eglogă a lui Virgiliu, un discurs al lui Demostene sau o pleduarie a lui Cicerone, o insuțiune politică dinaintea de Christos sau o scenă din viața acelor timpuri, ar fi pentru acești tineri creșcuți întru cele de mult trecute un farmec intelectual plin de delicii, dar și o distragere dela înțelegerea vieții moderne și dela mijloacele de îmbunătățire a acestei vieți. Numai cu clasicitatea, am produce visători cari să se legene în formele răpitoare ale frumuseților literare sau ergotisti cari să se delecteze în înalta dialectică a juriștilor și a teologilor, dacă din liceul clasic vor trece la una sau la alta din aceste două specialități.

Nu suntem adversarii învățământului clasic, dar am considera ca o mare greșeală de Stat, dacă am restrânge cultura umanitară la cultura clasică ; și greșeala ar fi, că s'ar da întregii tinerimi o cultură unilaterală, în paguba cunoștințelor pozitive ce formează trăsura caracteristică a veacului nostru, și fără de care cultură viața individuală ar fi greu de susținut, iar Statul rău servit.

Dacă progresul în cultura literară a unei națiuni reclamă licee clasice, nu e mai puțin adevărat că trebuințele pozitive ale Statului reclamă ca o mare parte din tinerime să fie crescută în cuceririle științifice ale timpurilor moderne. De sigur că o națiune în dezvoltarea ei are nevoie și de literați, dar e mai presus de orice îndoială că dinsa nu poate pași cu siguranță înainte, fără de falanga celor creșcuți în științele pozitive. Aceștia sunt factorii de întărire și de propășire sigură, cei-l'alți formează elementul de entuziasm la muncă și de sârbătorire a succeselor.

Dar să ne oprim aci, spre a conchide :

învățătura umanitară este necesară națiunii române ; această învățătură, prin lărgirea sferii sale, nu se poate da numai în liceele clasice ;

este necesar, chiar pentru fortificarea studiilor clasice, să înființăm școale secundare realiste.

Până aci proiectul d-lui Sturza obține aprobarea noastră. De aci însă vom prezenta o deosebire de vederi.

Proiectul prevede înființarea, a-

lături cu liceele clasice, a unui întreg învățământ realist.

D. Laurian, din considerațiuni finanțiare, sociale și didactice, a propus și susținut o altă combinațiune. Această combinațiune a fost dezvoltată de mult în aceste coloane ; se află publicată și în Anuarul instrucțiunii publice din 1883.

Vom căuta, într'un alt articol, a preciza această deosebire și a arăta motivele pentru cari d. Laurian stăruiește încă într'un sistem deosebit de al proiectului d-lui Sturza.

CRONICA ZILEI

Condamnații Miulești au spus înaintea Curții cu jurată, după ce li s'a citit verdictul, că vor face recurs în contra sentinței jurăților.

Pe lângă muncă silnică și închisoare, soții Miulești vor plăti solidar 2000 de lei despăgubiri și civile 1500 lei ministerului public.

Moștenitoarea victimei din strada Soarelui va cere pe cale civilă restituirea sumei de 18,000 lei cheltuită de Miulescu și soția lui.

Primul-ministru s'a întors alaltă-seară de la Florica, și ieri dimineață au avut o întrevedere cu M. S. Regele.

Poimâne-seară, Sâmbătă, la „cercul militar“ se va ține o conferință asupra fortificațiilor. Conferențiar, d. maior Crăiniceanu.

Se zice că va asista și M. S. Regele la această conferință.

Comisiunea aleasă de Senat ca să cerceteze proiectul care modifică codul comercial a introdus puține modificări în acest proiect.

Toți deputații județului Putna și-au dat dimisiile și au părăsit ieri Camera îndată ce s'a votat proiectul pentru strămutarea Curții de apel din Focșani la Galați.

Dar Camera a respins aceste dimisii.

Se vorbește că d. dr. Severeanu va reprezenta România în congresul de hirurgie ce se va întruni pe la sfârșitul lunii acesteia la Berlin.

Un pușcăriaș din temnița Telega, voind să evadeze, a dat o strașnică lovitură soldatului de pază ; soldatul însă nu și-a pierdut cumpetul și a omorât pe evadator.

Foile de peste Carpați spun că la balul costumat dat de Neriman-Khan, ambasadorul Persiei la Viena, doamna Nevruz, fiica ambasadorului și soția primului secretar al ambasadei persane, purta un superb costum de țărancă română, care a fost foarte admirat de numeroșii invitați și invitate al ambasadorului.

La același bal, doamna contesă de Persan, soția primului secretar al ambasadei franceze din Viena, purta un costum de țărancă sârbă, dăruit de regina Natalia a Serbiei.

Di-seară, în sala băilor Eforiei, balul societății studenților în medicină.

Agenția primei societăți de navigație cu vapoare pe Dunăre ne înștiințează că vapoarele de pasageri vor circula din Buda-pesta de la 15 Martie, și din Orșova la Galați de la 20 Martie de 3 ori pe săptămână :

Prima cursă de la Orșova în al treilea Itinerariu al Vapoarelor de poștă va fi Sâmbătă 20 Martie, de la T. Severin Duminică 21 Martie, iar de la Galați prima cursă va fi Joi 25 Martie.

DECRETE

D. Stelian N. Nicolau s'a confirmat în funcțiunea de ajutor primarului comunei urbane Urlați din județul Prahova, în locul d-lui Tase Anastasiu, demisionat.

D. Ioan Vlădoianu, fost sub-prefect, este numit în funcțiunea de sub-prefect la plasa Răcăciuni din județul Putna, în locul d-lui C. Chivu, care se revoacă din funcțiune.

D. Chiriac Manoliu este numit polițaiu la orașul Neamțu din județul Neamțu, în locul d-lui Nicolae Drăghici, demisionat.

Guvernul este autorizat a ceda în plină proprietate a județului Teleorman casele cu locul lor din orașul Turnu Măgurele, învecinate de o parte cu locul viran al primăriei, de alta cu Nișă Nisipănu, și în fund cu temnița, fostă avere a d-nei Maria Popescu, astăzi proprietate a Statului.

S'a aprobat amenajamentul unei porțiuni din pădurea Călnicu-de-Sus din județul Gorj, proprietate a d-lui D. Bibescu.

D. G. Pavelescu, fost secretar și polițaiu s'a numit în postul de secretar al comitetului porturilor din Teleorman, în locul d-lui Dimitrie Petculescu, trecut în altă funcțiune.

AGIUL ȘI POLITICA NOASTRA MONETARĂ

[urmare]

C. Sistemul latin dictează pentru moneda de 5 franci de argint :

TITLUL		GREUTATE		Diametr.
Titlu drept	Toleranță	Greutate adevărată	Toleranță	
900	2	25	3	Milimetri
1000	1000		1000	
				37

Intocmai și legea noastră din 8 Aprilie 1879 „Legea pentru baterea monetelor în bucată de 5 lei“, prescrie la art. 2 : „Greutatea, titlul, diametrul și toleranța vor fi cele admise pentru asemenea monete în țările care au aderat la uniunea monetară latină și anume :

„Greutatea : 25 Grame, toleranța 3/1000 ; titlu 900/1000 toleranță ; diametru 38 milimetri.“

Va să zică acest fel de monedă de argint are titlu 9/10 fin întocmai ca și cea de aur reală, pe când divisionara are titlu inferior 835/1000 argint curat și 165 aliajii. Prima deosebire esențială.

Moneta de 5 lei argint este monedă reală, și de aceea la confecționarea ei se cere o atențiune mai mare, se permite la titlu o toleranță numai de 2/1000 pe când la divisionara se permite 3/1000, iar la greutate se acordă o toleranță numai de 3/1000 pe când la divisionară să permite 5/1000 și chiar 7/1000. — A doua deosebire.

Oamenii serioși și pricepuți în ale monetelor, care au alcătuit sistemul uniunii latine, când a zis că l'basează pe „dublul etalon“ au și creat două monete egale la nominal, una de aur și alta de argint, care, ambele după pari legal, poartă fie-care în sine întreagă valoare ca metal. Moneta de 5 franci de argint, având 25 grame argint 9/10 fin, reprezintă, dacă uncia valorează 607/10 pence, întocmai atât cât valorează aurul, 1.6129 grame ce l'poartă moneta de aur de 5 franci.)

Dar împrejurările au făcut în urmă ca cele 25 grame argint purtate de „Ecu“ să nu mai valoreze în comerțul lumii cât valorează aurul purtat de moneta de aur de 5 lei și aci isvorăște cearta pentru clauza de lichidare.

La 1879 când începem noi baterea monetelor de 5 lei, ne mărginim a copia sistemul latin fără a ține seama că celebrul său raport de „Quinze et demi“ între aur și argint nu mai este adevărat, că uncia de argint nu mai face 607/10 pence, ci notează numai 517/10 pence. Emitem ast-fel o monedă reală de argint a cărei valoare nominală întrece cu aproape 20% valoarea ei reală și care n'ar nimici măcar sprijinul de a fi primită de încredere într'un mare cerc de zeci de milioane de oameni !

E natural că moneta de aur, cu susceptibilitatea sa aristocratică, îndată începe a se retrage de la noi văzând pe concurența

1) L. Bamberger — Schicksale des lateinischen Münzbundes cit. pag. 32.

sa, mai moicica, de argint, ca are mai multa trecere aici de cat i s'ar cuveni.

Noi insa batem mereu monetele de 5 lei de argint, si pana la 1884 batem 47,700,000 de lei.

In zadar am cautat o rațiune suficienta pentru ce s'a urmat la noi ast-fel? Nu facem parte din nici o uniune monetara care sa ne fi silit a infiinta o asemenea moneda reala.

Nu asemenea laturafnice motive pot determina politica monetara a unei țeri și o reformă atât de radicală în sistemul ei monetar, cum este introducerea unei monete reale, de un alt metal, care mai înainte nu exista.

Noi credem și susținem că introducerea monetei reale de argint la 1879 constituie o mare greșală în politica noastră monetară față cu curentul universal destul de pronunțat atunci contra bimetalismului.

Art. 14. al legii ei constitutive este ast-fel formulat:

"Biletele vor fi plătite la prezentare la biroul băncii, în aur sau în moneta națională de argint."

Va să zică "Reserva metalică" prevăzută de art. 12 al legii de o treime din suma biletelor emise se permite să consistă chiar și exclusiv numai din argint.

Insemnează că Banca noastră națională poate spori cu încă de două ori atâta argintul aflat în circulația României.

Și în adevăr în scurt timp, abia 2 ani, Banca și ajunge la o emisiune de bilete de peste 100,000,000. Ele tot argint sunt, și aceasta într'o epocă când argintul e ajuns la o depreciere ne mai pomenită.

Raportul consiliului de administrație și al censorilor de la 21 Februarie 1882 a spus pentru ziua de 31 Decembrie 1881 o emisiune de bilete de 69,880,530 lei asupra unui număr de 21,336,342 lei (de astă dată încă aur și argint, nearătându-se cât din fie-care specie).

Raportul de la 20 Februarie 1883 arată pentru 31 Decembrie 1882 o emisiune deja de 96,968,310 lei asupra unui număr (încă de aur și argint) 23,838,163 lei.

Raportul de la 19 Februarie 1884, arată pentru 31 Decembrie 1883 o emisiune de 104,854,230 lei asupra unui număr (de astă dată și de aci înainte nu mai e vorba de aur) de 34,519,945 lei.

Raportul de la 17 Februarie 1885 arată pentru 31 Decembrie 1884 o emisiune de 103,516,230 lei asupra unui număr de 33,981,826 lei.

În fine din situațiunea sumară septămănală ultimă ce o avem înaintea noastră, vedem pentru 23 Noembrie 1885 o circulațiune de bilete de 100,817,000 față cu un număr de 33,798,000 lei.

Așa fiind, ne găsim ca rezultat al politicei noastre monetare în acest al doilea period de la 1879/80 încoace până astăzi la sfârșitul anului 1885 cu următoarea circulație:

Avem moneta naț. reală de argint 47,700,000 lei divizionară de argint 30,500,000 „ Total . . . 78,200,000 lei

Din aceasta se găsește în tesaurul Băncii Naționale cam 33 milioane și prin urmare în circulație la public cam 45 milioane argint.

Pe lângă aceasta mai circulează bilete ale Băncii circa 100 milioane. Fac 145 milioane bani de argint la public.

Față cu acestia avem bani de aur un volum apreciat de d. O. Haupt abia de 30 milioane ²⁾.

O ast-fel de alcătuire a circulației unei țeri, 145 milioane argint față cu 30 milioane aur, este de ajuns în condițiunile cele mai prospere de producțiune spre a produce un agio.

Și să nu se uite un lucru. Noi pretindem a avea dublul etalon, dar corectivul esențial al acestui sistem monetar este ca ambele metale să fie primite cu echivalență și în raportul lor legal într'un curs care să se poată de mare de popu-

lațiune și de daraveri, ca ast-fel prin lățiunea basinelui să se mițigheze unde provocate de evenimentele hotărâtoare asupra pretului metalelor.

Noi n'am intrat sau n'am fost primiți într'o mare uniune monetară, prin urmare banii noștri naționali se mișcă într'un cerc foarte îngust de la Verciorova până la Galați și de la Măhăleni până la Dunăre. Dincolo ei n'au curs bazat pe vre-o lege sau convenție. Prea puțină din moneta noastră divizionară a trecut în Orient și este tolerată acolo în mod precar.

Prin urmare toată circulația noastră de 145 milioane argint apasă cu toată greutatea sa și cu toate urmările sale numai asupra pieței noastre naționale interne.

Urmarea este după legea Gresham că fie-care a patra moneta de 5 lei de argint, ce sare din teasul palatului de la Șosea, goneste un napoleon de aur din țară, și fie-care bilet de 20 lei, liberat la ghișeturile palatului din Strada Colței, goneste al napoleon de aur din circulația noastră internă.

Cu sau fără știrea noastră, în urma greșălelor comise în politica noastră monetară de 5 ani încoace, suntem ajunși în fapt astăzi la singurul etalon de argint.

Dublul etalon a rămas înscris în lege, circulația noastră în realitate se compune din argint și din bilete ce reprezintă tot argint.

Spre a învedera aceasta și mai bine, vom presenta aici un tablou al principalelor State din lume, care ca și noi au dublul etalon din sistem sau numai vremelniceste ca tranziție. Notăm numai moneta metalică, sunătoare. Prin comparare se va vedea că în circulația nici unei țeri cu bimetalism, moneta de argint nu convârșește atât de mult ca la noi pe cea de aur, — afară poate de Grecia.

Table with columns: Anul 1884, In milioane de franci, Moneta de aur, Mon. reală arg., Mon. divizionară. Lists various countries and their monetary values.

Să mai compăram acum și politica pe care au urmat-o Băncile cu emisiune de bilete, înțelepțeste conduse în Statele cu circulație de două metale, și să ne mărginim intenționat numai la Statele Uniunii latine.

Banka Franței a avut în pivnițele sale: la anul 1881 — aur 655 mil. — arg. 1161 mil. fr. > 1882 — 964 — — 1091 > 1883 — 960 — — 1002 >

și de atunci încoace a mai luat încă o serie de măsurii restrictive spre a-și îngrădi stokol său de aur; nu-l liberează de loc pentru export, casierii Statului sunt avizați a da cât mai puțin aur în plățile ce fac și a trimite aurul cu preferință Băncii, etc.

Banka Belgiei ține cu începere de la 1878 tesaurul compus 1/5 aur și numai 1/5 moneta de argint de 5 franci.

Elveția are de mult tendințe monometalistice.—Concordats-Banken aveau la sfârșitul anului 1883 o rezervă în total de 63 milioane, din care 40 milioane franci în aur și numai restul în argint față cu o totală emisiune de bilete de 118 milioane fr.

Grecia are o emisiune de bilete de 80 milioane franci, despre care n'am putut afla ce fundațiune au. Dar biletele aceste au curs forțat și prin urmare este indiferentă pentru moment fundațiunea lor.

Italia la 12 August 1883 a decretat—și i s'a făcut acuzațiune pentru aceasta de părtășii uniunii—ca toate băncile de emisiune să fie obligate a avea rezerva lor compusă din 2/5 în aur și numai 1/5 în argint.

Comparată cu acestea, Banca noastră națională are de la început și exclusiv astăzi numai argint în pivnițele sale.

Resumăm dară și zicem: epoca aceasta a doua a istoriei noastre monetare de la 1879—80 încoace se caracterizează prin două mari greșeli. Una este introducerea monetei reale de argint în circulația noastră și sporirea neproporțională a tuturor monetelor de argint, și a doua fundarea Băncii noastre naționale tot pe argint.

Lată isvorul agiului de care ne plângem astăzi.

Ast-fel se judecă stărea actuală a circulației noastre și de către străini¹⁾.

În desbaterile Parlamentului Germaniei asupra cestiunii monetare în ședința din 6 Martie 1885²⁾ distinsul și mult competent deputat d. L. Bamberger, ne judecă ast-fel:

"România încă s'a încercat a introduce în practică dublul etalon și a se ralia la înțelegerea tacită care domnește în toate Statele europene și în America de a plăti cu aur. Insa mijloacele de aur erau insuficiente. În curând acestea s'au scurs tocmai în proporția în care ele se dovedeau

insuficiente, căci nimic nu fuge mai grabnic de cât o moneta care este apreciată mai bună de cât altele care circulează alături cu aceeași valoare nominală; și ast-fel, ajunse foarte curând aurul în România la agio, valuta a căzut în țară, creditul țării a fost sdrcinat."

Tot așa se exprimă despre noi și d. Hans Kleser, unul din redactorii importanțiului ziar Kölnische Zeitung:

"Ast-fel și în zilele noastre aurul românesc a emigrat îndată ce s'a fundat în București o fabrică de bilete numită Banca Națională, care credea că poate să păstreze pentru biletele sale cursul aurului, chiar și dacă acoperirea lor ar avea-o în argint. Țara odată cu valuta de aur, România, poartă astăzi un agio la aur de 19% și totuși fabrica de bilete n'a înmulțit circulațiunea nominală a banilor din țară măcar cu un franc. Și ast-fel este în toate țările cu valuta de hârtie."

[Va urma]. Teodor C. Nica.

DIN AFARA

Turcia și Bulgaria

Mult pomenitul aranjament turco-bulgar tot nu s'a înlăturat dela ordinea zilii. Acum prințul Alexandru nu vrea să accepte aranjamentul cu Turcia așa cum a fost croit de Rusia. El nu primește să fie guvernator general rumeliot pe cinci ani, și după expirarea acestui termen să ajungă la discreția Rusiei. Ast-fel ambasadorii din Constantinopol, cari erau tocmai să se întrunească în Conferență apre a inprocolu aprobarea europeană a aranjamentului turco-bulgar, trebuie să mai aștepte spre a mai vedea, dacă reprezentanții din Sofia ai Puterilor vor reuși a determina pe prințul Alexandru să cedeze. Negreșit că cei din Petersburg vor fi mai supărați pe prințul Bulgariilor din cauza acestei manopere. Invingătorul de la Slivniza se poate aștepta ca panslavistii din Moscua și Petersburg să'l acuze de trădare. E probabil că prințul nu se va opune mult timp, dar această amănare este un ce prea neplăcut diplomației europene. Unii cred că prințul Alexandru lucrează inspirat de Anglia, când cere garanții contra Rusiei pentru sine ca guvernator general al Rumeliei orientale.

Grecia.

Ministrul președinte al Greciei, d. Delyannis, se găsește astăzi într'o situațiune foarte neplăcută. Cât privește politica răboinică acum nu mai e cu densul nici regele, care nu vrea să semneze decretul pentru chemarea sub drapel a rezervelor. Și din opiniunea publică începe să dispară tot mai mult tendința soviniștă și prin Atena se spune pe față, că d. Delyannis a scăpat ocaziunea și momentul oportun. Insa ministrul președinte nu'i vine la socoteală nici să se retragă, pentru că vede pe d. Trikupis stând la pândă să'l ocupe locul. Trikupis ar fi declarat însă, că numai atunci se va înhăma la carul hodoro-gic al d-lui Delyannis, când acesta îl va fi scos din noroi. În tot cazul acest joc dintre cei doi adversari are și o parte bună, că mai recorește focul Grecilor.

CORPURILE LEGIUITOARE

(Sesiune ordinară prelungită)

Ședința din 5 Martie 1886

Senatul.— După o discuție oare-care, proiectul care modifică art. 29 din legea caselor de economii se admite cu 40 voturi contra 2.

D. Lerescu își dezvoltă interpelarea sa relativă la restaurarea mitropoliei din Tirgoviște. Interpelatorul voește să știe dacă guvernul are sau nu de gând să restaureze acel monument. D. ministru al cultelor răspunde că da, probă cei 100,000 de lei votați deja anul trecut pentru ast-fel de scopuri.

Se votează apoi în unanimitate proiectul care aprobă convenția poștală dintre România și Bulgaria, și ședința se ridică.

Camera.— D. Cerchez se plânge de întârzierea ce se pune la aducerea în desbateri a proiectului de lege comunal. D. Lascar, unul din membrii comitetului delegațiilor, spune că peste zece zile proiectul va fi prezentat Camerii. D-nii Ion Brătianu și N. Ionescu cer urgența pentru acest proiect. Adunarea votează urgența.

Se discută pe articole proiectul relativ la strămutarea Curții de apel din Focșani, la Galați.—Vorbesc dd. Șendrea, N. Ionescu, Kogălniceanu (contra); Cârnea, Stătescu, Brătianu (pentru). Legea în total se admite.

Se cistește dimisiile deputaților Putnei, cari părăsesc Camera in corpore. Dimisiile se resping.

La 6 1/2 ședința se ridică.

1) O Haupt Münzstatistik cit. pag. 172.

2) Schriften des Deutschen Vereins für internationale Doppelwährung. Heft II, pag. 47.

3) Hans Kleser — Währungs und Wirtschafts-politik. — Köln, 1885, pag. 51.

O parte din cititorii noștri, cu deosebire aceia cari se ocupă cu literatura înaltă, și tinerii universitari, ne-au adus mulțumiri când le-am împărtășit traducțiunea Esteticii lui Schopenhauer, datorită măestrei pene a d-lui Titu Maiorescu, precum și unele din eruditele cercetări filologice asupra limbii române ale învătățului nostru scriitor, d. B. P. Hasdeu.

Pentru acești cititori începem astăzi traducțiunea unei interesante broșuri a d-lui Georges Renard, unde se discută într'un stil ușor greaua cestiune psihologică: dacă omul este sau nu liber?

Cine va putea urmări acest studiu, scris pentru înțelegerea celor mai mulți, va sfârși prin a'și forma o convingere serioasă asupra unei cestiuni, de mare însemnătate pentru ființa noastră și pentru societate, căci e în strânsă legătură cu morala, cu legile, cu metoda de aplicat în istorie.

Siguri fiind că satisfacem pe cititorii noștri, îi lăsam să prețuiască singuri însemnătatea acestui studiu.

E LIBER OMUL?

CAP. I CESTIUNEA

§ 1.— Determinismul și liberul arbitru

Iubite cititor, suntem în față doi adversari. Ascultă subiectul desbaterii noastre și judecă-ne. Stați astăzi acasă, pentru că plouă; am eșit ieri, pentru că era frumos; o să mănânc, pentru că mi-e foame, și până atunci o să fac focul, pentru că mi-e frig. Iată mai multe pentru că, nu e așa? Lucru ăsta mă face a pretinde că e tot-d-a-una un pentru că dinaintea fie-cărei fapte a noastre, că noi nu facem nimic fără un motiv vizibil sau ascuns, că acest motiv este ceea ce ne determină la lucrare, și mă numesc, din astă cauză, determinist.

Pe când scriu, cine va bate la ușa mea; mi se dă o scrisoare. Un amic mă invită la prânz pe astă-seară. Să merg? Delibererez, compar pentru cu contra. Ploaia ține încă, am început o lucrare urgentă, mă simț bine la căldură în odaia mea: atâtea motive ca să rămân acasă. Dar pe de altă parte, amicul se va supăra de lipsa mea; la prânzul ăsta se va bea vin bun, e veselie și petrecere; apoi m'am ostentit scriind și stând la birou: atâtea motive ca să ies din casă. Cântănesc pe unele și pe altele ca într'o balanță. Cele din urmă au fost mai grele, răspund că primesc invita-tarea.

Acum susțiu că, în toate cazurile de felul ăsta, unde se luptă motivele contrarii, cele mai tari sunt cele care înving și determină purtarea noastră. Făcând așa, sunt încă determinist.

Adversarul meu zice la rândul lui: „Am rămas acasă, ca și d-ta, și 'ți voi mărturisii chiar că ploaia n'a fost străină de hotărârea mea; nu asund de loc că am avut, ca și d-ta, un motiv de a lucra așa după cum am lucrat; dar ne deosebim asupra două puncte. Mai întâiu sunt fapte, pentru care nu ved nici un motiv. Pentru ce de pildă îți rozii unghia în momentul ăsta? n'o să știi. Pentru ce din aceste două foi de hârtie care erau dinaintea, tot atât de albe, tot atât de mari, ai luat pe aceasta și nu pe aceea? Care a fost motivul d-tale determinat? Încă odată n'o să'l știi.

„Deschizi gura ca să'mi spu că de obicei știi pentru ce faci ceva. Sunt convins de asta. Ne-ai arătat cu deamănuntul motivele ce te hotărâse să ieși din casă; dar tocmai aci suntem încă în neînțelegere. După d-ta, motivele cari te împing sunt mai tari de cât acelea cari te opresc. După mine, ele sunt așa, fiind că d-ta vrei ca ele să fie așa. Poți să'ți schimbi părerea, să rămân acasă; motivele pentru și contra vor fi tot aceleași; numai voința d-tale se va schimba. Compară motivele cu greutatea puse în talerele unei balanțe; mă învoiesc; dar este cine-va care le cântărește și care c'o atingere de deget face să se lase cumpăna de partea ce'l place. Iată adevărul. Intre două drumuri, poți s'alegi indiferent de unii sau pe altul, pentru că ai onoarea de a fi liber. Voința ta este care se determină singură."

Ast-fel este cestiunea supusă judecății tale, iubite cititor. Adversarul meu se numește apărătorul liberului arbitru, eu țiu cu determinismul. Nu te sbirli de astă vorbă în ism, ori cât de aspră ți s'ar părea. E mai puțin îngrozitoare de cât se pare, și de pe acum știi că ascunde o idee foarte simplă.

ECOURI STREINE

Șarlatanii internaționali.

La Viena au venit mai de unăzi din New-York două prețioși comerșanți, s'au dus la o firmă mare vieneză și, spre a'l câștiga încrederea, au culnparat marfă de o mie florini cu bani în numerar. După

câte-va zile au luat marfă de 6000 florini și au dus-o la otel, zicând că vor plăti a doua zi. Insa Americanii au plecat îndată din Viena, după ce expediaseră marfa în 13 lăzi spre America. Pe drum marfa a fost confiscată. Unul din cei doi șarlatanii a fost prins la Dover. Al doilea a scăpat.

O lege contra turbării.

De un timp încoaci lumea se ocupă mult cu teribiia boală a turbării, mai ales de când Pasteur a inventat un mijloc eficace contra acestei maladii. Pester Lloyd publică un articol, în care autorul stăruie să se creeze o lege, prin care proprietarii de câini să fie obligați a îngriji de câinii lor, a că-uta să'ți vindece sau a'l prăpădi când ved că sunt pe cale de turbare. Cei cari ar contraveni acestei legi să fie trași la răspundere.

Din Siberia

O foaic din Liverpool spune că acum petrece în Anglia un ténér prinț rus, scăpat din Siberia, unde fusese trimis din cauza unui delict politic. Odinioară fusese logodit cu o damă de la Curte, și prin influența ei a fost tratat mai bine de cât cei-lalți areștanți. Intre altele i se dădea în fie-ce zi rachiu, pe care'l păstra. Într'o zi mergând la vânătoare cu doi cazaci i-a îmbetat, a încălecat și a fugit. Patru ani i au trebuit ca să ajungă în Anglia. Se zice că pe capul lui s'a pus un premiu mare.

PSYCHOLOGIE

Exaltația religioasă în Orient și Ceremonia Muharremului

Fathma, fiica lui Mahomet, măritându-se cu Ali, fiul lui Abu-Thaleb și văr primar cu Profetu, căruia i-a și fost primul discipul, născu doi copii, pe Hassan și pe Hussein. Puțină vreme după nașterea lor, Ali, care fusese biruitor în mai multe bătălii, și căruia pentru vitejiile lui i se detese titlul de Eshed-Ullah, leul lui Dumnezeu, căzu sub pumnalul unui ucigaș în moscheia din Kufa.

Hassan, fiul său mai mare, prinț blând și pacinic, muri trăvrit, în Medina, în anul 49 al Hегirei. Hussein al doilea fiu al său, care moștenise curajul părintesc, intrând în luptă cu caiful Yeid pentru revendicarea locului ocupat odinioară de Ali, fu măcelărit de partizanii adversarului său în pustii Kerbeli, între Meca și Kufa, în anul 61 al Hегirei, în ziua a zecca a lunii Muharrem.

Nepoții lui Ali fugiră atunci în Persia, unde memoria tatălui și a celor doi copii ai săi este încă în mare venerație. În fie-care an, în ziua aniversară a morții lui Hussein, are loc o mare reprezentație religioasă, quasi teatrală, care pune în ochii privitorilor împrejurările asasinatului fiilor lui Ali, reprezentație care amintește procesiunile ce se fac și azi în Spania, unde se închinază oamenii cu ziua și se impoziționează cu costume ad-hoc, ca să reprezinte pe Christ, pe sfinți și pe sante, și al'ag adorația credincioșilor cari ingenuche când trec ei. Cu o lună înainte de 10 Muharrem, Persanii se pregătesc prin post și rugăciuni pentru celebrarea acestei mari solemnități.

De și familia lui Ali este tot așa de venerată de Suni, cu toate acestea adese ori este rivalitate și hărțueli între amindou sectele. Sunii pretind că ceremonia nu este prescristă de Koran și că Mahomet trebuie plâns mai nainte discipolului său.

Ast-fel, în Indi, unde Sunii sunt cei mai numeroși, Hiyiti nu'și pot face ceremonia Muharremului fără protecția armată pe care le-o oferă guvernul englez; ceea ce se întâmplă și în Constantinople unde manifestanții trebuie să fie însoțiți de mai multe batalioane armate.

Un oare-care număr de Suni, însă, postesc înainte de serbare, merg până acolo că se lipsesc chiar d'a bea, și nefăcându alt-ceva ca să'și potolească setea de să lingă sferturi de mere, spre amintirea sorții lui Hussein, care fusese redus la extremitatea aceasta când era prigonit de emisarii lui Yeid, în pustii Kerbeli.

În Constantinopol, în mijlocul unui cartier locuit numai de musulmani, este o colonie de Persani cantonată în aceea ce se numește Hanul Valide. Este o curte mare înconjurată cu magazinuri și cu conturare, un fel de bazar unde se intră pe o poartă de fier, poartă care a și fost izbită de ghiulelele tunurilor acum câțiva ani, când s'a revoltat colonia persană împotriva guvernului otoman, care a fost silit s'o asedieze în regulă și să întrebuinteze tunul pentru a o astîmpăra.

Acolo se face ceremonia religioasă a Muharremului, în mijlocul nopții, cu felinare atâr-nate printre copaci, și cu masalale a căror lumină se elatintă de vînt, drept ori-ce iluminatie. Pentru împrejurare, tindele prăvăliilor sunt acoperite cu stofe și covoare, înpodobite cu policandre de sticlă colorate, cu oglinzi, cu verseturi din Koran în cadru-ri poleite, și mobilate cu scaune, fotoliuri și canapele. Armele persane, un soare pe jumătate ascuns de corpul unui leu cu cap de om țind o sabie cu laba stângă, se ved pretutindeni, pe drapele și în cadruluri. Luminări aprinse înșirate pe pământ, ca o rampă de teatru, trag o linie luminoasă în spațiul întunecos.

Un public numeros și variat vine îmbulzit din toate cartierele ca să asiste la ceremonie. Persanii evlavioși, cu fâcii aprinse, Turci și Europeni, bărbați și copii,

duși de curiozitate. Sute de scuturile care mărginesc alea circulară, sunt ocupate de un public cu costum pestril: fesuri, turbane, căciuli persane, șepci, pâlării, rochii polihrome amestecându-și culorile bătaioase cu uniforma europeană: toți se ating în coate; totul se amestecă, se mișcă. În alea este o mulțime sgomotoasă care oscilează în toate sensurile. Un îndoit șir de soldați, cu arma la picior, asigură circulația și e gata pentru ori-ce întâmplare.

Cei mai mulți Persani de distincție țin în mână batiste albe, ca să și ștergă lacrimile pe care le vor vârsa, pentru că consternația e deja zugrăvită pe toate fiziionomie; o să trebuia să expieze suferințele și omorului Hassan și al lui Hussein!

Iată însă că, întocmai ca o sguindură electrică, un fior străbate mulțimea: sosește procesiunea. Un cal, dus de mână, acoperit cu un voal lung negru, cu frâne de argint, având pe spate două paloșe, cu țâșurile față în față, cu vârful fixat într-o măciucă, deschide marșul; un al doilea cal vine în urmă, acoperit cu un cearceaf alb pătat cu sânge. Pe urmă vin predicatorii și plângătorii cari merg povestind cu o voce mișcată istoria familiei lui Ali, ca să ațâțe pe penitenți și să-l pregătească la jertfe. Șapoi, expiația aceasta deschide paradisul celor ce iau parte la densa, pentru gloria lui Hussein a căruia moarte a sfârșit înima castet sale mune Fatima, care privea de sus jalnicul sfârșit al copilului ei iubit. Douăzeci de copii, îmbrăcați în negre, de sus până jos, cari ridică și lasă în jos cupe pe care le țin în mâini, în strigătele de Hussein! Hassan! Ali! de o mie de ori repetate ale mulțimi, vin în urmă, urmați de cinci drapele verzi ori albe, acoperite cu inscripții, având pe coade o mână de metal alb întinsă, simbol al dreptății.

În vremea aceasta, o muzică compusă din tobe, cimbale și nauri discordante, produce o gălăgie îngrozitoare. Mulțimea se mișcă, se vață și începe niște contorsiuni grozave; cuvântul Ali, într-o cadență lugubră, iese din miș de piepturi, pe când defilează bărbați goi până la brâu, ținând în fiecare mână bucăți de lanțuri de fier groase, cu care se isbesc cât pot de tare în spinare, pe ritmul tobelor. Pielea lor se va vedea curând vintată de atâtea lovituri.

Iată însă că sosește un plic de bărbați, cu capul gol și ras, având însă oșniță de păr în forma semilunii, lată de două degete care, merge de la o tâmplă până la alta, mergând împrejurul occiputului. Sunt îmbrăcați ca pentru un autodafé, în albe, cu șorțuri mari prinse de gât. În mână țin iatagane goale, pe care le țin în dreptul capului, cu țâșul întors spre frunte. Fiziionomia lor crâncenă, atitudinea lor sâlbatică, gesticulațiunile lor, chipul cum țin arma amenințând capul, mersul lor zmicit, strigătele lor pătrunzătoare urmate de gemete, fac pe mulțime să se îngrozească, să-i treacă fiori reci prin vine.

Suspine sgomotoase încep să isbucnească, acoperind vocea predicatorilor cari declamă în versuri nenorocirile familiei sfinte: „Astă seară trebuie să suferim fraților, pentru că într-o zi ca asta stăpânul nostru adorat a fost chinat, asasinat, etc.” Și spun înainte tremurându-le, plângându-le vocea, care face să se mărească gemetele.

Un moment de tăcere și o panză scurtă, și defileul începe, într-un marș cletinător, bărbații cu capul gol și îmbrăcați în albe, mișcând săbiile în aer ca și cum ar voi să spintece pe vrăjmași.

(Finale va urma).

PARTEA ECONOMICA

Origina cailor în România.

(Urmare și fine)

Pe de altă parte, serviciul militar ne prezintă o carieră de viitor în această specialitate, negreșit că nu va putea avea nici o dată în administrația hergheliei un personal autorizat care să se poată consacra exclusiv acestei ramuri, în al cărui studiu viața omului este abia suficientă.

Cu toate acestea o herghelie a Statului este mai mult de cât indispensabilă mai ales la noi, pentru că numai o asemenea instituțiune este chemată a aduna, împutși și propaga armăsarii cei de elită, atât de rar și atât de anevoie de găsit; și atunci când el a descoperit, când el a dat deja dovezi de o superioritate notabilă în producțiune, nu ar fi oare o crimă de a-l lăsa să treacă fără ca el să fie reproduș și păstrat identic în fii lui! Nu, o asemenea idee nu poate veni, decât acelor persoane care cred:

Or că în țară la noi, n'avem de cât să întindem mâna pentru a prinde armăsarii de elită.

Or că herghelia noastră are să rămăne menită a da ca acum, numai mediocrități. Dacă am arunca o privire asupra celor ce se face într-alte părți, găsim că, cu cât o țară este mai întârziată în calitatea cailor săi, cu atât ea prenumără mai multe herghelii.

Exemplu cel mai apropiat de noi și pe care ar trebui să-l imitam este acela al Austro-Ungariei, căci și densa nu de mult, ea și noi acum, a fost nevoită să dea cu mari sacrificii o impulsie generală acestei chestiuni, în care totul era de creat. Și dacă lumea admiră, cu drept cuvânt, progresul ce densa a făcut în îmbunătățirea cailor săi, și mai cu seamă atât de repede, apoi nu trebuie scăpat din vedere căte herghelii concură pe lângă cele lalte măsurii luate la acest scop, urmărit cu atâta stăruință.

Voiți cita aci numai pe acele ce cunosc însuși și adică: Kesbeer, Cladub, Babolna, Lipiza, Mázohgesch, Radutz etc. deosebit de nenumărate alte depozite de armăsari răspândite în toate direcțiunile și în toate unghiurile.

Ma! mult încă de cât atâtea. Austro-Ungaria, grație acestor herghelii, a acelor depozite și a primelor de încurajare răspândite, s'a văzut deja pusă în avantajoasă pozițiune de a putea remonta, de la crescătorii privați, un contingent însemnat de bun reproducători, care de o potrivă cu aceia ai guvernului, concure pe o scară foarte întinsă, la îmbunătățirea generală a raselor sale cavaliere; și cu toate acestea ea a judecat că încă n'a sosit timpul de a desființa măcar una din hergheliele sale.

Este dar învederat că la noi, unde totul este de făcut, mai mult de cât or la cine, existența măcar a unei herghelii este cerută în modul cel mai imperios și aceasta fără nici un prejudiciu pentru toate celelalte reforme arătate mai sus, și care sunt tot atât de indispensabile.

APLICAREA REFORMELOR Personalul necesar și Concluziune

În chestiunea îmbunătățirii rasei de cai, sunt trei factori care concure egal la succesul ei. Doi din acești factori i-am semnalat destul de clar, deși într'un mod sumar, în precedentele capitole. Cel d'antîi este: „herghelile și depozitele”: cel d'al doilea „Legile și reformele”. Să vorbim dar acum și de cel de al treilea care este „Direcțiunea” adică „Personalul”.

Instituțiunile ori cât de bine ar fi ele înzestrate, și reformele ori cât de judicioase ar fi alcătuite, devin impropii pe dată ce unele ar fi reu administrate și celelalte fără înțelepciune aplicate. De la buna alegere a personalului, prin urmare, atîrnă reușita sau compromiterea întregului viitor.

Deschiderea unui concurs dar este indispensabil, spre a se cunoaște persoanele cele mai competente spre a fi puse în capul acestor instituțiuni, pentru a fi numite în sarcinile de inspectori și pentru a conduce în ministerul agriculturii, cu o competență autorizată, lucrările acolo centralizate.

S'a înălțat cu drept cuvânt administrațiunea domeniilor (care este numai o parțică a țării) până la înălțimea unui minister. Fi-va oare chestiunea zootehnică (înținsă pe teritoriul ei) așa de puțin importantă, încât ea să n'aibă nici măcar un birou special în ministerul agriculturii?

Odată acest personal numit, el nu va lipsi de a propune treptat și într'un mod urmărit, măsurile necesare, pentru a implini lacunele ce inevitabil urmează a fi lăsate acum la început, în elaborarea or căruia fel de proiect de lege relativ, căci la noi totul e de creat.

Espuindu-vă cu toată fidelitatea starea în care se află creșterea cailor în țară, sărăcia ce rezultă din degenerarea la care au ajuns, primejdia ce este pentru stat de a lăsa să se mai perpetue această deplorabilă stare, mi-am permis, domnule ministru, a vă supune tot de o dată și măsurile de îndreptare ce le-am socotit mai nemerite.

Domnia-Voastră, veți bine-voi a ține compt, că pentru elaborarea unui proiect complet n'am avut cunoștința de resursele ce Domnia-Voastră ați dori să ați putea afecta pentru aplicarea unor asemenea reforme capitale, și prin urmare am fost, din această cauză, nevoit a merge pe o cale oare cum hipotetică.

Țara creând un minister de Agricultură a dovedit că dorește principalele resurse de bogăție ale ei, să nu mai rămăne ca până acum în părăsire; iar Domnia-Voastră primind acest portofoliu ați voit, sunt sigur, să atășați numele Domniei-Voastră, la aceste reforme salutare, ce pentru prima oară s'ar aplica într'un mod întins și serios în țară.

Sunt sacrificii bănești ce țara, când este vorba de apărarea sa, nu trebuie să hesite a le face: Ea va hesita cu atât mai puțin în chestiunea de față, cu cât banii cheltuiți vor constitui un sacrificiu numai temporar, de oare-ce prin el se crează pentru viitor niște noi și însemnate isoave de avuție atât pentru fise cât și pentru Națiune.

Alexandru Blaramberg. fost căpitan.

INTERESUL POARTĂ FESUL (proverb)

Dacă este adevărat că proverbele sunt productul întâmplărilor variate dintre oameni, niște învățăminte practice, isvorite din datini, moravuri, credinți, sau din istorii; apoi nu este mai puțin drept că și acest proverb trebuie să aibă obârșia în vr'o întâmplare ori obicei.

A cerceta și a urmări începutul său pe calea ce ne oferă știința, rămăne pe seama literaților; eu nu voi consemna aici de cât ceea ce se crede în partea locului acesta în masa neliterată despre acest proverb. de altminteala întrebunțat nu numai la popoarele de rasa latină, ci încă și elenă.

De la început caut a sistematiza versiunile, reducându-le la trei:

I. Născocirea fesului este produsul necesităților;
II. Productul fudulei și
III. Al model.

După antea părere, obârșia proverbului trebuie căutată cu nevoia ce au omul de

a-și acoperi capul cu ceea ce l'ar fi apărut mai bine. Așa că neamul omenesc a-vându-și leagănul mult timp sub un soare arzător a trebuit (când?) în vechimea depărtată a descoperi un protector mai bun al capului adică fesul. S'ar părea că această haină prin felul materiei și al grosimii ar adăoga căldura, dar experiența a dovedit din contră. Fiind făcut din lână, bine bătuț și colorat roșu, roșu propriu fesurilor, respinge de minune arșița soarelui. Că prin urmare, după această părere, nevoia cea mare sili pe oamenii din țările tropice de a-l născoci și adopta. În sprijinul acestei păreri, adăoga, ca s'au adus de streinii veniți din Orient și în țările noastre, dar aici nefiind același climat ca la locul unde se născoci, i schimbarea coloraie, dar nu și forma.

Dovadă ermuțul Evreilor ce și până astăzi se vede.

După această versiune dar nevoia l' născoci acolo și de nevoie se poartă, adică interesul poartă fesul.

După a doua versiune fesul nu este produsul necesităților, ci al fudulei.

Născociri spre a se putea distinge înalți demnitari, de vulg, era o haină proprie oamenilor aștei, și nu se îngăduia de a-l purta de cât celor ce puteau să și-l aștije dreptul, poate că chiar cu bani mai pe urmă. Cu timpul demnitățile ori banul s'au personificat în interes, și de aici proverbul: „interesul poartă fesul.”

Demnitățile ori hoeriile acestea îndrituite a purta fesul, o dată cu fanarioșii fură aduse și în țările noastre. Așa că aristocrația spre a complăcea Domnului fanariot, ori spre a se osebii de poporul de rând, vrând-nevrând îl adoptă.

De unde ar urma că, după această versiune, înainte de Fanarioșii n'ar fi cunoscut între noi fesul, ba poate și proverbul.

Cât privește întrebunțarea fesului ce se găsește încă la femeile muntene, a treia versiune l' atribuie model. Când aristocrația se sătura de el, când portul său căzu în disuetudine, atunci l' luară femeile, pe de o parte ca ornament a capului, iar pe de alta ca un ce preservativ naturii debile femeiești, a căreia cap poporul crede că are nevoie a fi ferocit (cercuit) mai ales în căsătorie, spre a compensa prin aceasta țăriia pe care natura i-a refusat-o.

George Aramă.

VARIETATI

În noaptea de 23—24 Februarie trecut, s'a dat foc la 2 căli de fen de pe proprietatea Zărăfeasca din comuna Podurile, a d-lui Iosef Kule din Tergoviște; faptul se crede a fi comis de State Grigore Guță și alții din localitate. Actele pentru constatarea crimei s'au trimis parchetului.

Individul Mihai Brânzoiu din comuna Petroșița, în ziua de 20 Februarie trecut, a încetat din viață în urma unei întepături cu un fus ce a suferit în umărul stâng de la Niță Mateiș. Faptul s'a constatat de d. procuror respectiv.

Individul Ioniță Bunea, din cătunul Călești, comuna Balotești, în ziua de 26 Februarie trecut, lucra la reparația unui zăgăz, împreună cu alți lucrători. Seara după ce a bătut la o cărciumă, în cătunul Proțești, și pe când se înapoaia acasă, fiind întinerie, a greșit drumul și a intrat în apa Pociovaliștea, unde înecându-se, s'a găsit mort a doua zi.

Serviciul telegrafic al „României Libere”

Paris, 17 Martie.

Circulă știrea cum că Anglia și Turcia au augajat întrebunțările secrete.

Turcia ar ceda Angliei insula Rodu sau Creta, în schimbul evacuării imediate a Egiptului de trupele englezești.

(Havas).

NOTIȚE LITERARE

CONVORBIRI LITERARE. — Director: Iacob Negruzzi. Nr. 12 de la 1 Martie 1886 are următorul sumar:

Teodor G. Nica: Agiu și politica noastră monetară. (urmare). — N. Gane: Friguri de autor. — V. A. Urechilă: Miron Costin (urmare). — M. Strajan: Principiul artei (Conferință ținută la Atenorul din Orăștie). — Ioan Bogdan: Istoria Romanilor de Tociulescu (dare de seamă critică). — S. G. Vărgolici: Căntece populare spaniole (traducție). — Veronica Micle: Că astăzi... Lumea mare... Amicului meu X... (poesii). — Duiliu Zamfirescu: Clara, (poesie). — A. Davila: Iacă timpul (poesie). — T. Bobeanu: În zadar [poesie]. — Anti-Icarus: Zvor sau zbor? — Correspondență. — Bibliografie. — Tabla de materii pe anul XIX.

Cu numărul acesta se încheie anual al XIX-lea al revistei „Convorbiri Literare”. O existență continuă și neîntreruptă de 19 ani, dovedește merite destul de mari, pentru a putea trece în al XX-lea an fără un doosebit apel la amicii literaturii și în doosebit la vechii abonați ai acestei reviste.

Ne mărginim deci a atrage atențiunea amicilor ei asupra împrejurării, că la începutul unui period nou, este de dori, că abonații să se facă cât mai neînțăzâti. Prețul abonamentului se adresează direct la administrațiune fie prin mandat postal, fie mătrci postale. Pentru înlesnirea vechilor abonați din București vom trimite achisitorul nostru, autorizat a primi abonamentele la domiciliu, prezentând chitanța din matcă emisă și semnată de noi însine. Deaseamenea se pot adresa abonamentele la Librării și anume:

În București: la librăriile dd. Sococ & Co., E. Grăve, Nerly;

În Provincie: la librăriile din localitate sau prin bioururile postale;

În Transilvania: dd. Ciurcu, Brașov; Kraft, Sibiu; Condrădia, Năsăud; librăria diecesană; Blaju;

În Bucovina: la librăria H. Pardini, Cernăuți; în Ungaria: la librăriile Klein, Arad; librăria diecesană, Caransebeș.

Prețul abonamentului pe an:

În România. 20 lei.
În Transilvania, Bucovina și Ungaria. 15 „
În celelalte țări din Uniunea postală. 30 „

Toate librăriile sus menționate au depozit spre vânzare cu numărul, pe prețul de 2 lei în România și 1 lei 50 bani în Transilvania, Bucovina și Ungaria. Prin aceasta se vor înlocui abonamentele cu numărul, aduse la domiciliu, acum desființate, cari le introdusesem pentru anul trecut.

București, Editura și Administrația Sococ & Teclu
1 Martie, 1886.

DOINA. — Revistă artistică și literară. Muzică, Teatru, Arte frumoase, apare de două ori pe lună, Nr. 55 de la 20 Februarie are următorul sumar: Pygmalion Coette. — Cronica muzicală Dan-Dry. — Miscelanea. — Cronica de Lucreția. — Varietăți: Un muzicant din secolul al XVIII. — Noutăți musicale. — Musica „La iubita mea,” Barcelona de Dem. Georgescu.

MAINOU

Aseară deputații și senatorii au ținut o nouă constătuire în sala Senatului.

Vom da amănunte.

D. Hașdeu a plecat în concediu, la Viena, spre a vedea un unchiu al său, greu bolnav.

Diseară este balul studenților în medicină. Se promite o serată splendidă.

L'Indépendance roumaine de Marți informează pe cititorii săi de următoarele:

„Lumea se mira azi de puțină des-voltare ce d. Maiorescu a dat inter-pelării sale și de scurtimea răspunsului ministrului de rășboi.

„Iată explicarea: „Ieri, generalul Angelescu și d. Maiorescu au fost chemați la Palat, unde au avut o lungă convorbire cu M. S. Regele.

„În urma acestei convorbiri, inter-pelarea nu mai avea alt scop decât să provoace singura frasă pe care ministrul a pronunțat-o și care este „o scuză și o retractare.”

Mai același lucru l'a afirmat și informatorul Epocet.

Putem asigura pe confrății noștri că informațiunea lor nu este exactă.

Legea pentru transportarea Curței din Focșani la Galați pe lângă emoțiunea ce a ridicat într-o parte a publicului, adusese eei în Cameră un număr înuzitat de deputați. 129 de membri ai Camerii au luat parte la vot. Cabinetul, complet, a simțit nevoia de a pune chestiunea de încredere; cu toate acestea 43 de voturi au fost în contra-i, de și unii diu deputații opozițiunii au votat pentru ea.

Șapte din opt deputați din Putna și-au dat demisiunea.

De și Camera a respins-o, onorabilii demisionarii s'au abținut de a lua parte la restul ședinței.

Cititorii noștri vor citi cu plăcere, în Monitor, discursul d-lui N. Ionescu, care a avut câte-va lovituri bine aplicate deputaților cu conștiința prea elastică și cu amintirea prea scurtă.

Tribunalul corecțional, după lungi desbateri, care au ocupat două ședințe, a achitat pe doamna Schmettau, vice-presidenta Albinei, care era dată în judecată pentru abus de încredere și escrocherie.

Afacerea este prea cunoscută pentru ca să revenim asupra ei. Procurorul de altminteala conchisese la achitare recunoscând existența numai a unui dol civil.

Cu toată asprimea vremii un numeros public n'a încetat de a staționa eri în strada Soarelui și în timpul descinderii la fața locului a curții cu jurați, și cu mult după această formalitate, care nu cu puțin a venit în apăsarea acușărilor Miulescu.

Fondurile pentru clădirea palatului de justiție fiind de mult vătate ar fi interesant de a se cunoaște în ce stațiune se află lucrarea proiectată.

Eri, o parte a secției III a tribuna-

lului nu era locuibilă din cauza tavanului care se sfărâma în capul publicului; arhiva tribunalului de comerț este deșertată pentru că o sobă se doboară singură; iar scara curței de apel este pe punctul de a se surpa. Ar fi timp să se avizeze la grăbnică clădire pentru o instalațiune mai decentă.

Diseară, înaintea unui public foarte restrîns, Profesorul Roberth va da la hotelul Regal, ultima lui ședință. — Domnu de Eissenstein, șeful legațiunii austriace, împrumutând apartamentul lui pentru această ședință care va fi urmată de danț și supeu.

Iacă numele persoanelor cari au prânzit eri la d. ministru Pherekide. Dd. ministru de Comerț și doamna Stolojan, ministru de Finanțe și doamna Nacu, Căpitan și doamna Schneider, Prefectul de Poliție și Principeasa D. Moruzzi, Marquisul de l'Aubespine Sully, Trandafir Giuvvara, etc.

Recepțiunea de seară, brillantă și numeroasă, s'a prelungit până la miezul nopții.

Comisiunea antifloxerică a cerut reducțiuni mari în bugetul ce-i fusese prezentat de către direcțiunea serviciului. Ședința de aseară a fost foarte agitată. Se afirmă chiar că Prezidentul comisiunei are intențiune de a se retrage.

BIBLIOGRAFIE

A ieșit de sub presă și se află de vânzare la toate librăriile din Capitală:

ȘCOALA NAȚIONALĂ și PRINCIPIILE EI (Încercare pentru formarea unei pedagogii naționale)

de IOAN NICULESCU profesor de istoria universală și bisericească la Seminarul central București, — tip. Curții Regale, Pasagiul Român, 12

SPECTACOLE

TEATRU NAȚIONAL — Vineri, 7 Martie, reprezentățiune extra-ordinară cu concursul d-rei ELENA THEODORINI, Traviata.

LOUIS

Coafor & Parfumier, Calea Victoriei, 37
Salon elegant pentru tuns, ras și frezat. Abonamente la Carte. Salon cu intrare deosebită pentru coafura de dame. Abonamente lunare, Parfumierie francoasă și engleză, perii, piepteni, perii l'a calitate, frumete de frunte, beteală cu chirie etc. — PREȚURI MODERATE. [N. 1330]

De arendat, chiar de acum moșia Vlașca. — A se adresa d-lui Ioan Culoșu, strada Pitar-Moșu, No. 2 București.

UN TĒNER având cunoștința a șase clase liceale, dorește să predea lecțiuni pentru ori-ce clasă. — A se adresa la redacțiunea acestui ziar.

VIN NEGRU de Oravița și Golu-Drânca

Vechiu de 4 ani, calitate superioară tutulor altor vinuri. — 15 fr. vadră și ALB DE DRAGASIANI din recolta anului 1881. — 15 fr. vadră la PAUN POPESCU & Comp. 18, Strada Lipscani, 18.

CASA DE SCHIMB C. STERIU & Comp.

No. 19, STRADA LIPSCANI, No. 19. CURSUL BUCURESCI Pe ziua de 4/16 Martie 1886, ora 10.

	Cump.	Vënd.
50% Imprumutul Comunal	75	75 1/2
50% Scrisuri Funciare Urbane	83 1/4	83 1/2
50% „ „ Rurale	87 1/4	87 1/2
50% Renta Română perpetuă.	94	94 1/2
50% „ „ amortizabilă.	97	97 1/2
60% Scrisuri Funciare Urbane.	93 1/2	93
60% Oblig. de Stat (conv. Rurale)	89	89 1/2
70% Scrisuri Funciare Urbane	99	99 1/2
70% „ „ Rurale	103	103 1/2
80% Imprumutul Stern	—	—
80% Imprumutul Oppenheim	—	—
Oblig. Casel Pension. (Nom. 300)	205	210
Impr. cu prime orașul București	31	32
Acțiuni Credit Mobilier	200	202
„ Construcțiuni	195	200
„ Naționale.	200	203
„ Dacia-România	265	270
„ Banca Națională	1110	1115
Florin Valuta Austriacă	200	201
Mărci Germane.	124	125
Bilete Franceze	99 1/2	100 1/2
„ Engleze	24	25
Ruble Rușești	250	255
Aur contra Argint și Bilete	14	14 1/4

NB. Cursul de mai sus este în monedă de aur scotit după cursul fiscalului. Cupoane se achită fără scăzământ. Adresa pentru telegrame: STERIU.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

SITUAȚIUNE SUMARA

2 Martie 1885 22 Februarie 1 Martie 1886.

ACTIV

Table with 3 columns: Description, 2nd Mar 1885, 1st Mar 1886. Rows include Casa (Moneta), Bilete ipotecare, Efecte de incasat, etc.

PASIV

Table with 3 columns: Description, 2nd Mar 1885, 1st Mar 1886. Rows include Capital, Fond de rezervă, Reserva de amortis. imobilului, etc.

lordache N. Ionescu [restaurant] Strada Co vaci, No. 9.

O pianistă bună dorește să cânte în soarele dansantă și să dea lecții private, doriților să se adreseze la str. Sf. Apostol 39.

De vânzare o pereche de case pe strada Roselor 19, aproape de școala Militară și cheul Dembovitel. Adresa la d-na M.V.

SE CAUTA, pentru 2 co-franceză; se preferă o Româncă, care știe bine limba franceză. — A se adresa la redacția acestui ziar.

DE ARENDAT

de la Str. Gheorghe 1887, moșia Ciococia județul, Teleorman, în tinere de 563 Pogone împreună cu o moară cu două roate de făcău pe apa Teleormanu, 20 minute de orașul Alexandria Arăturile de toamnă să pot face de la Sf. Dumitru 1886. Doriților să se adreseze la proprietara, Smaranda Furculescu, Strada Șifit Voevozi No 38 București.

Latipografia Curții Regale Pas. Român Nr. 12, se află de vânzare hârtie maclatură cu ocaoa.

VINURILE cele mai BUNE DE TRANSILVANIA

Advertisement for wine featuring an illustration of a woman and text: 'Gustav Rietz Strada Carol I, 60 n sticle umplute de mine, cu prețurile de-poult'.

De vânzare casele din str. Stirbeiu-Voda, No. 128, compuse din 4 camere pentru stăpân și 2 cubnii, grădina cu pomi roditori. Doriților se vor adresa în calea Rahovei, No. 146.

INSTITUTUL MEDICAL BUCUREȘTI

Secția medicală 1. Hidroterapie. 2. Electrizare. 3. Ortopedie, 4. Gimnastică Medicală, 5. Inhalatii. 6. Masajul sistematic, 7. Serviciul la domiciliu 8. Consultații medicale.

BAI DE ABUR ȘI DE PUTINA

Nota. 1 Băile de abur sunt deschise în toate zilele de la 7 ore dimineața până la 7 ore seara. 2 Pentru Dame însă, băile de abur, odată pe săptămână în Vineria de la 7 ore dimineața până la 2 post meridian.

WILHELM LORISKA

No. 1, Strada Model, No. 1 Special fabricant de rezervoare rotunde și mari pentru înghețată.

Advertisement for porcelain and tiles: 'SOBE DE PORCELAN SI DE PARCETE IN DIFERITE DESENURI FRUMOASE DIN CEA MAI MARE FABRICA DIN GERMANIA'.

Advertisement for pills: 'PILULE PURGATIVE' by Dr. Guille, 'EXTRACT D'ELIXIR TONIC ANTI-VISCOSU'.

Advertisement for real estate: 'DE VÂNZARE' La 15 Martie se va vinde la Tribunalul Ilfov secția de notariat, pentru esire din indivisiune, casele din strada Minervei No. 7 și 9.

Advertisement for medical progress: 'PROGRESUL MEDICAL ROMAN' Ziar de medicină, farmacie și medicină veterinară.

Advertisement for wallpaper and tiles: 'TAPETURI, PERVARSURI POLEITE ȘI PLAFUNURI IN RELIEF'.

Advertisement for perfume: 'FLŌREA BUCHETULUI DE NUNȚĂ' ESTE UN LIQUID LĂPTOS ȘI HIGIENIC CARE DUPĂ O SINGURĂ ÎNTREBUNȚARE VA DA FEȚEI, UMERILOR, BRAȚELOR ȘI MÂNILOR STRĂLUCIREA ȘI FRUMUSEȚEA TINERETEI.

DE INCHIRIAT

O magăsie mare cu două intrări una în strada Doamnei și alta strada Blănarilor de 18 metri lungime, 8 metri lățime și 4 metri înălțime. Se poate întrebunțina și ca atelier, având lumina suficientă.

Pentru informații, a se adresa la Tipografia Carol Göbl sau la Tipografia Curții Regale, Pasagiul Român, Nr. 12.

Advertisement for mechanical workshop: 'Erezii L. LEMAITRE Succesorii TURNATORIE DE FER SI ALAMA-ATELIER MECANIC BUCUREȘTI'.

Advertisement for Kirner: 'Josef Kirner Armurierul curții imper reg. Furnizorul curții Majestații Sale Regalei Italiei BUDAPESTA Fondat în anul 1808'.

Large table titled 'MERSUL TRENURILOR CAILOR FERATE IN ROMANIA valabil de la 20 Maiu 1885 1 Iunie'. It contains multiple columns for different railway lines and stations, listing arrival and departure times.